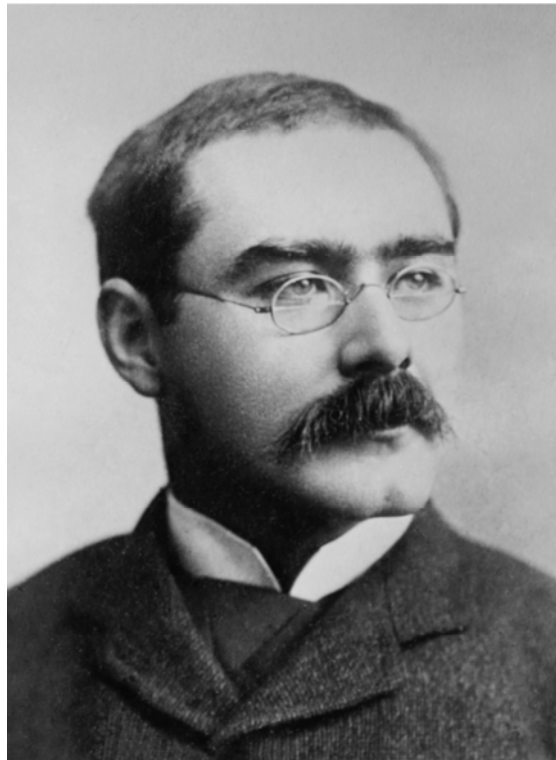

Rudyard Kipling

Laureat literackiej Nagrody Nobla w 1907

ur. 30 grudnia 1865, Bombaj, Indie Brytyjskie

zm. 18 stycznia 1936, Londyn, Anglia

*„Jeśli potrafisz zachować zimną krew,
kiedy wszyscy tracą głowę,
świat należy do ciebie”*

Rudyard Kipling

Rudyard Kipling – pisarz angielski. Autor zapomnianych już nieco powieści dla dzieci i młodzieży. Rzecznik angielskiego imperializmu, rozumianego jako misja cywilizacyjna. Urodził się i wychował w Bombaju, w Indiach. Jego ojciec był rektorem bombajskiej akademii sztuk pięknych. Matka drukowała teksty w miejscowych czasopismach. Bardzo szybko nauczył się języka hindi.

Gdy miał 6 lat został wysłany na naukę do Anglii. Krótkowzroczność uniemożliwiła mu karierę wojskową. W 1882 wrócił do Indii. Zrezygnował z pracy urzędniczej i poświęcił się pisaniu. Pracował jako dziennikarz w „Civil and Military Gazette” w Lahore, potem w „The Pioneer” w Allahabadzie. Pisał opowiadania, wydawane w biblioteczce podróźnych, sprzedawanej w kioskach kolejowych. Jako korespondent „The Pioneer” wędrował po świecie.

W 1892 ożenił się i przez 4 lata mieszkał w Stanach Zjednoczonych. Na zakończenie panowania królowej Wiktorii napisał wiernopoddańczy „Hymn skruchy”, będący manifestem posłannictwa narodu angielskiego. Opowiadał się za koniecznością ekspansji kolonialnej Brytyjczyków i pisał entuzjastyczne teksty na temat angielskiej floty. W 1898 ciężko chorował na zapalenie płuc. W następnym roku brał udział w wojnie angielskiej-burskiej w Afryce Południowej jako redaktor wojskowej gazety oraz konsultant polityczny i wojskowy. W 1897 kupił dom w hrabstwie Sussex i osiadł na stałe w Anglii.

W roku 1907 otrzymał Nagrodę Nobla za „zmysł obserwacyjny, dojrzałość idei i wybitny talent prozatorski”. Stał się pierwszym w ten sposób uhonorowanym pisarzem angielskojęzycznym; wciąż pozostaje najmłodszym z laureatów. Wkrótce otrzymał doktoraty honoris causa uniwersytetów w Oxfordzie, Cambridge, Edynburgu, Paryżu i wielu innych. W kolejnych latach poświęcił się publicystyce, przyjmując pozycję coraz bardziej konserwatywną. Występował przeciw irlandzkiemu ruchowi niepodległościowemu i feminizmowi, znany był ze swych antyniemieckich poglądów.

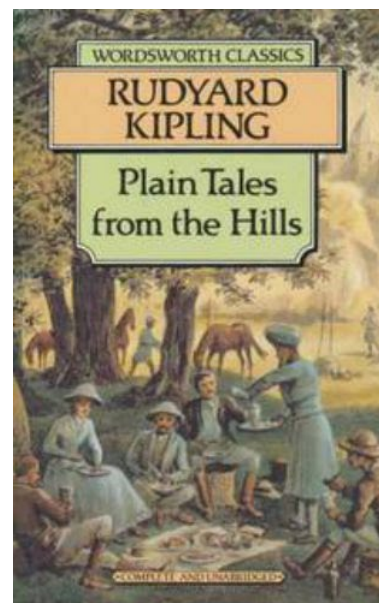
Podczas I wojny światowej współpracował z Międzynarodowym Czerwonym Krzyżem. Umarł na raka przewodu pokarmowego. Andre Maurois widział w nim przede wszystkim piewce heroizmu, sławiącego cnoty purytańskie. Na bohaterach Kiplinga wzorowali się twórcy skautingu, tworząc moralny kodeks tego ruchu.

„Z literackiego punktu widzenia Kipling jest geniuszem, który nie przejmuje się tym, by pięknie mówić. Z życiowego punktu widzenia Kipling jest reporterem, który znał rzeczywistość naszych czasów lepiej niż ktokolwiek inny. Dickens znał jej pozory i mistyfikacje, Kipling poznał jej kwintesencję i głębię” (Oscar Wilde).

Plain Tales from the Hills – 1888

Gawędy spod Himalajów

Pierwszy zbiór prozy pisarza, opublikowany w Kalkucie w styczniu 1888 pt. *Gawędy spod Himalajów* powstał między listopadem 1886 a czerwcem 1887 podczas pracy Kiplinga w Lahaur (obecnie w Pakistanie) w lokalnej gazecie „Civil & Military Gazette”. Jest to zbiór 40 opowiadań, które ukazały się miesiąc po jego dwudziestych drugich urodzinach.

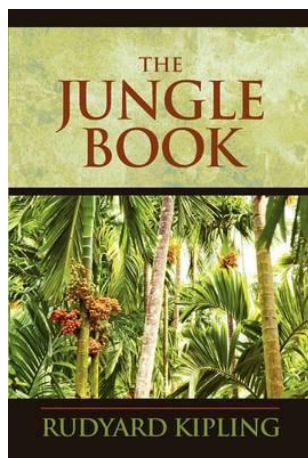

W skład zbioru wchodzi:

1. Lispeth – Lispeth
2. Three and - an Extra – Ich troje – i jeden na przyczynę
3. Thrown Away – Porzucony
4. Miss Youghal's Sais – „Sais” panny Youghal
5. Yoked with an Unbeliever – Skowana z niewiernym
6. False Dawn – Zwodniczy brzask
7. The Rescue of Pluffles – Wyzwolenie Plufflesa
8. Cupid's Arrows – Strzały Amora
9. The Three Musketeers – Trzech muszkieterów
10. His Chance in Life – Chwila sposobna
11. Watches of the Night – Nocna przygoda z zegarkami
12. The Other Man – Ten drugi
13. Consequences – Ważne stanowisko
14. The Conversion of Aurelian McGoggin – Nawrócenie Aureliana McGoggina
15. The Taking of Lungtungpen – Zdobycie Lungtungpen
16. A Germ-Destroyer – Tępiciel zarasków
17. Kidnapped – Urowadzony
18. The Arrest of Lieutenant Golightly – Aresztowanie porucznika Golightly
19. In the House of Suddhoo – W domu Sudhoo
20. His Wedded Wife – Jego ślubna małżonka
21. The Broken Link Handicap – Biegi „Na upadłego”
22. Beyond the Pale – Poza przegrodą
23. In Error – W błędzie
24. A Bank Fraud – Szachrajstwo
25. Tods' Amendment – Poprawka Todsa
26. The Daughter of the Regiment – Córka pułku
27. In the Pride of His Youth – W junactwie młodości
28. The Rout of the White Hussars – Rokosz białych huzarów
29. The Bronckhorst Divorce-Case – Sprawa rozwodowa p. Bronckhorsta
30. Venus Annodomini – Wenus Annodomini
31. The Bisara of Pooree – Bisara z Pooree
32. A Friend's Friend – Przyjaciół przyjaciela
33. The Gate of the Hundred Sorrows – Brama stu westchnień
34. On the Strength of a Likeness – Na mocy podobieństwa
35. Pig – Świńska sprawa
36. The Story of Muhammad Din – Opowieść o Mohamedzie Din
37. The Madness of Private Ortheris – Obłąd szeregowca Ortherisa
38. Wressley of the Foreign Office – Wressley z Biura Spraw Zagranicznych
39. By Word of Mouth – Własnymi ustami
40. To be Filed for Reference – Na wszelki wypadek

The Jungle Book – 1894

Księga dżungli

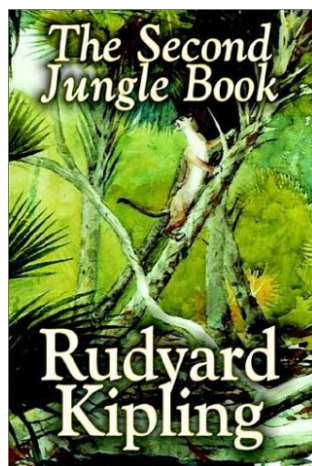

Księga dżungli to zbiór opowiadań dotyczących Indii i ich folkloru oraz indyjskich dżungli. Autor, urodzony w Indiach, zdobył niezbędną wiedzę poprzez obserwacje, badania oraz dzięki zasłyszonym opowieściom, jednakże opowiadania powstały, gdy mieszkał on w Vermoncie.

Księga dżungli składa się z siedmiu rozdziałów. Trzy pierwsze opowiadają o losach Mowglięgo, chłopca wychowanego przez wilki. Został on odbity tygrysowi i przyjęty do wilczej gromady. Nauczył się języka zwierząt i praw dżungli. Opiekują się nim przybrani wilczy rodzice oraz pantera, która już na początku złożyła za niego okup w postaci byka. Jego nauczycielem jest niedźwiedź. Mowgli dorasta wśród przyjaciół, ale liczy się z tym, że kiedyś będzie musiał rozprawić się z kulawym tygrysem, który nie daruje mu, że został ocalony przez wilki. Po latach tygrysiej ‘propagandy’ młodsze wilki okazują Mowgliemu mniej sympatii, aż w końcu, gdy przyjazny mu wilk przestaje być przywódcą stada, Mowgli zostaje zmuszony do odejścia do ludzkiej wsi. Po tym jednak, gdy udaje mu się zabić prześladowcę – tygrysa – zabobonni wieśniacy sprawiają, że Mowgli musi wrócić do dżungli.

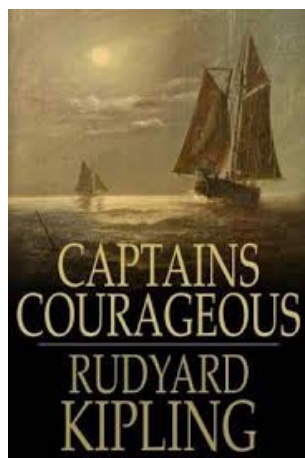
The Second Jungle Book – 1895

Druga księga dżungli

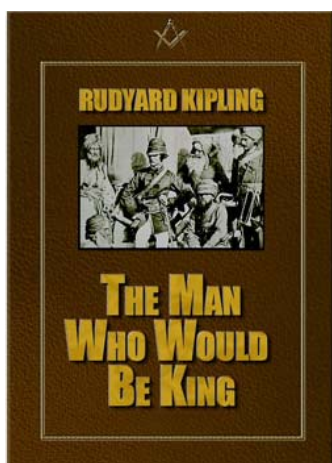
Drugi cykl luźno ze sobą powiązanych opowiadań o zwierzętach i Mowglim – chłopcu przygarniętym przez wilczą rodzinę i wychowanym przez niedźwiedzia, panterę i węża.

Captains Courageous – 1897 **Kapitanowie zuchy**

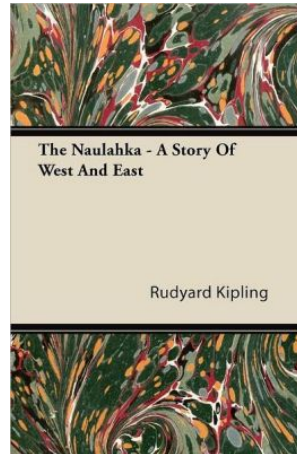
Kapitan Disko, jego syn Dan, Długi Dżek, Tom Platt, stryj Salters, Penn i Manuel oraz czarnoskóry kucharz, zwany Dokotrem – to jedyna w swoim rodzaju kompania, składająca się na załogę rybackiego szkunera łowiącego u wybrzeży Nowej Funlandii. Pewnej nocy, w niezwykłych okolicznościach, na pokład trafia rozpieszczony nastolatek, syn milionera – Harvey Cheyne. Kilkumiesięczny pobyt na morzu, ciężka praca i bliższe poznanie tych, szorstkich z pozoru, ludzi sprawia, że znudzony życiem chłopak zmienia się w dojrzałego, zahartowanego człowieka; znającego teraz wartość każdego zarobionego dolara.

The Man Who Would Be King – 1888 **O człowieku, który chciał być królem**

Opowieść o dwóch byłych żołnierzach brytyjskiej armii, Peachey'u Camehanie i Danielu Dravot, którzy postanawiają wyruszyć do wschodniego Afganistanu, aby zostać królami. Ich wyprawa jest trudna, ale udaje im się osiągnąć zamierzony cel i zostać królami oraz bogami w regionie Kafiristanu. Niestety, pogoń za chwałą Camehana i Dravota kończy się tragicznie.

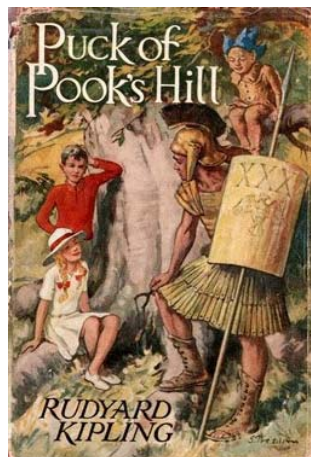
The Naulahka: A story of West and East – 1892 **Królewski Klejnot**

Jedna z ciekawszych powieści Kiplinga. Rzecz dzieje się w Indiach, na dworze jednego z maharadzów, pełnym tajemnic i intryg. Jest to fascynująca opowieść o przeżyciach dwójki młodych Amerykanów w Indiach. Ona jedzie tam kierowana chęcią niesienia pomocy ubogim Hindusom, on - pochopnie daną obietnicą zdobycia tajemniczego Czarnego diamentu.

Nieoczekiwany splot okoliczności zmusza ich do współdziałania. Łączy ich walka o życie małego Kunwara, przyszłego władcy, podstępnie trutego przez żonę maharadży, wiążą ich wspólne doświadczenia i przeżycia...

Puck of Pook's Hill – 1906 **Puk z Pukowej Górki**

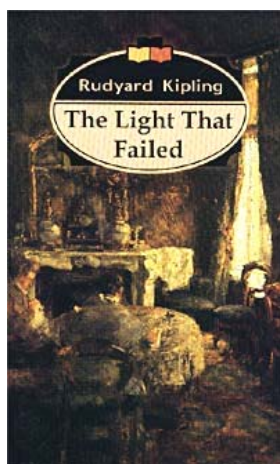

Puk to skrzat z angielskich legend, zwykle jest psotny, ale także życzliwy ludziom. Stał się on bohaterem książki Rudyarda Kiplinga „Puk z Pukowej Górki”.

Dan i Una odgrywają własną wersję Snu Nocy Letniej, gdy nieoczekiwanie pojawia się Puck i rozpoczyna swoje opowieści o świecie, dzięki którym dzieci zaczynają rozumieć i kochać historię i dziedzictwo swojego kraju.

The Light That Failed – 1890

Światło, które zagasło

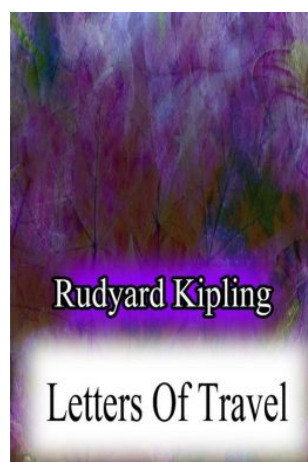

Światło, które zagasło jest pierwszą powieścią Kiplinga, która otwiera nowy rozdział w jego twórczości. Fabuła powieści osnuta jest wokół losów malarza, który traci wzrok. Jego tragedię pogłębia miłość do kobiety imieniem Maisie, która odtrąca go dla kariery.

Pierwowzorem egoistycznej Maisie z powieści była Florence Garrard, w której zakochał się Kipling podczas nauki w United Services College, w Westward Hol w Devon, szkole przygotowującej chłopców do akademii wojskowej.

Letters of Travel – 1889

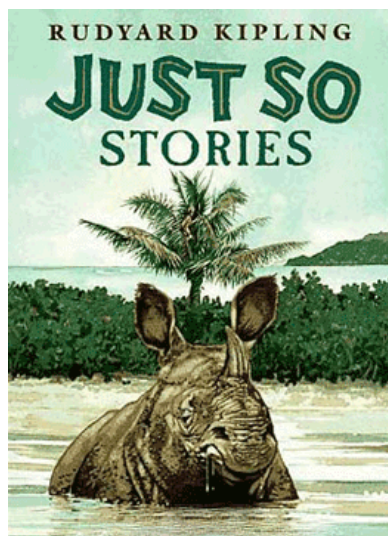
Listy z Japonii

Książka zawiera 11 listów, pisanych przez Kiplinga w 1889 roku do przyjaciół w Indiach. Kipling, określający siebie i swoich pobratymców słowem „Sahib”, w lekki sposób starał się oddać swoje wrażenia z podróży po Japonii, podczas której zwiedził kilka miast i miasteczek. Listy nie zawierają nazwisk napotykanym towarzyszy. Kipling cytuje rozmowy z kimś, kogo tytułuje Profesorem, ale nie poznajemy żadnego dodatkowego szczegółu o tej osobie, który pozwoliłby ją zidentyfikować czy choćby nadać jakichś konkretnych cech. Dla Kiplinga Japonia to rezerwuar warsztatów rzemieślniczych zaopatrujących Zachód w porcelanę, wyroby z laki, piękne pudełeczka, ewentualnie w herbatę.

Just So Stories – 1902

Takie sobie bajeczki

Just So Stories to zbiór zabawnych i pouczających opowiadań, w których autor tłumaczy dzieciom (napisał je dla swojej córki), dlaczego świat wygląda i działa tak a nie inaczej. Jest to niezwykle rodzaj swoistego bestiariusz, napisanego z przymrużeniem oka. Dziecko może się dowiedzieć, dlaczego słoń ma długą trąbę, ale wcale nie musi w to wierzyć.

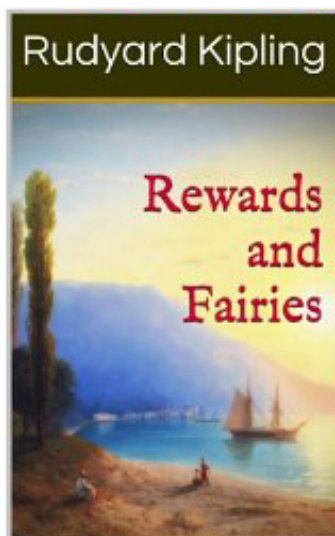
Chyba najbardziej znane to „Słoniątko”, o tym jak powstała trąba słonia, „Kot, który zawsze chadzał własnymi drogami”, o tym, jak w dawnych, dawnych czasach kot chytrze zapewnił sobie miejsce przy ognisku w jaskini pierwszych ludzi. Pozostaje w pamięci również opowieść o bogaczu, który buńczucznie zapowiedział, że wykarmi wszystkie zwierzęta świata. Gdy już zgromadził mnóstwo paczek żywności, z wód oceanu wyłonił się potwór, który pożarł wszystko. Jak się okazało by to najmniejszy z dziewięćdziesięciu rodzeństwa, która mieszkało na dnie oceanu. Opowieść w wyolbrzymiony i żartobliwy sposób pokazuje, że ludzkie próby okiełznania świata skazane są z góry na niepowodzenie, wobec ogromu tego świata.

W skład zbioru wchodzi następujące opowiadania:

- How the Whale Got His Throat – W jaki sposób wieloryb nabawił się swego przelyku
- How the Camel Got His Hump – Jak powstał garb wielbłąda
- How the Rhinoceros Got His Skin – Jak nosorożec nabawił się swej skóry
- How the Leopard Got His Spots – Jak lampart dostał plam na skórze
- The Elephant’s Child / How the Elephant got his Trunk – Słoniątko / Jak powstała trąba słonia
- The Sing-Song of Old Man Kangaroo – Opowieść o starym jegomościu kangurze
- The Beginning of the Armadillos – O powstaniu żółwiów
- How the First Letter Was Written – W jaki sposób został napisany pierwszy list
- How the Alphabet Was Made – Jak powstało abecadło
- The Crab That Played with the Sea – O krabie, który igrał z morzem
- The Cat That Walked by Himself – Kot, który zawsze chadzał własnymi drogami
- The Butterfly That Stamped – O motyłu, który tupał nogą

Rewards and Fairies – 1910

Elfy i ich dary

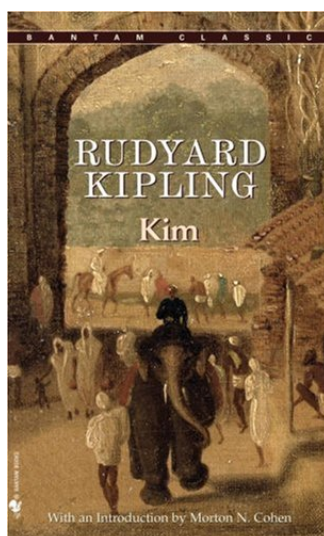

Elfy i ich dary to zbiór opowiadań dla dzieci z gatunku fantastyki historycznej opublikowany w 1910 r. Tytuł zbioru pochodzi z wiersza Richarda Courbeta pt. *Farewell, Rewards and Fairies*. Zbiór zawiera serię krótkich opowiadań umiejscowionych w czasach historycznych. Wszystkie opowiadania mają wspólnego narratora. Dan i Una są dwójką dzieci, które mieszkają w Weald of Sussex, rodzinnych stronach autora. Dzieci spotykają Puka, legendarnego skrzata („Puk z Pukowej Górki”), który opowiada im o historii i prehistorii.

Zbiór zawiera następujące opowiadania:

- Cold Iron
- Gloriana
- The Wrong Thing
- King Henry VII and the Shipwrights
- Marklake Witches
- Brookland Road
- The Knife and the Naked Chalk
- Brother Square-Toes
- A St Helena Lullaby
- A Priest in Spite of Himself
- Poor Honest Men
- Eddi's Service
- The Conversion of St Wilfried
- Song of the Red War-Boat
- An Astrologer's Song
- A Doctor of Medicine
- The Thousandth Man
- Simple Simon
- The Ballad of Minepit Shaw
- The Tree of Justice
- A Carol

Kim – 1901

„*Kim*” – utwór uznany przez krytykę za najwybitniejszy w dorobku pisarza. Powieść panoramiczna z życia Indii na przełomie wieków, ukazująca piękno tego kraju widzianego oczyma młodego chłopca, syna angielskiego żołnierza i Hinduski, wędrującego po Indiach i opiekującego się przy okazji swym przyjacielem lamą, filozofem, mnichem i żebrakiem, z wplecioną weń fabułą szpiegowską. Barwna, pełna przygód wędrówka tej dziwnej pary, stanowi treść książki, która może być lekturą zarówno dla dorosłych jak i dla młodzieży.

Kipling opisuje tu swój kraj ojczysty, z jego różnorodną egzotyką obyczajów i religii. Na narratora wybrał chłopca, którego uwadze mało co uchodzi. Jak napisał inny Anglik „he has his eyes all about him”. Ze względu na obecność starego lamy można by mówić o „międzykulturowym” spojrzeniu, spojrzeniu przez dwie soczewki. Jednak pozostaje znaczące, że Kima z jego bystrością wykorzysta brytyjski pułkownik jako pomocnika wywiadu.

Dokładnie na tę samą myśl w tym samym czasie wpadł inny brytyjski oficer w innym zakątku imperium, Baden-Powell w Południowej Afryce. Urodził się z tego skauting, później umiędzynarodowiony, wzbogacony treściami wychowawczymi i przekształcony. Jego adepci w krótkich spodenkach też byli idealnymi czytelnikami Kiplinga. Czekali tylko na gawędę czy opowieść, komendę i przygodę w „dobrej sprawie”.

Barwna, pełna przygód wędrówka tej dziwnej pary, stanowi treść książki, która może być znakomitą lekturą zarówno dla dorosłych jak i dla młodzieży.

Stalky & Co. – 1899 Stalky i spółka

Kanwą powieści „*Stalky i Spółka*” stał się czteroletni pobyt pisarza w elitarniej szkole z internatem, wychowującej uczniów na typowych angielskich gentlemanów. Jej bohaterami są trzej przyjaciele, a wśród nich młody Rudyard, występujący pod postacią nieco ciapowatego Beetle’a.

Wyczyny Stalky’ego i jego kumpli, posługujących się zarówno siłą, jak i poczuciem humoru, ukazywane są na tle zhierarchizowanej społeczności uczniowskiej, poddanej surowym regułom wychowawczym szkoły. Ironię i autoironię w opisie życia szkolnego łączy autor z ciepłym stosunkiem do dyrektora i szacunkiem dla tradycji szkoły, kształtującej charakter ludzi, którzy stawali się podporą Korony brytyjskiej. Imperium przeszło do historii, nawyki, zachowania i dowcipy uczniów – podobne pod każdą szerokością geograficzną – pozostały.